

९. शाब्दिक उदाहरणे : बेरीज - वजाबाकी

बेरीज

- ◆ उमाकाकूनी पाच किलोग्रॅम तूरडाळ ३४५ रुपयांस आणि वीस किलोग्रॅम तांदूळ ७८९ रुपयांस विकत घेतले, तर उमाकाकूनी एकूण किती रुपयांची खरेदी केली ?

		रीत
कोणती माहिती दिली आहे ?	तूरडाळ व तांदूळ यांची किंमत दिली आहे.	तूरडाळीची किंमत ₹ ३४५ तांदळाची किंमत ₹ ७८९
काय विचारले आहे ?	एकूण खरेदी किती, हे विचारले आहे.	$ \begin{array}{r} ३४५ \\ + ७८९ \\ \hline ११३४ \end{array} $
कोणती क्रिया करावी लागेल ?	बेरीज	
उमाकाकूनी एकूण ११३४ रुपयांची खरेदी केली.		

- ◆ एका रेफ्रिजरेटरची किंमत ₹ १३,७५० व
एका कपाटाची किंमत ₹ ८,९९९ आहे,
तर दोन्ही वस्तू खरेदी केल्यास दुकानदाराला
एकूण किती रुपये द्यावे ?

१ १ १	रेफ्रिजरेटरची किंमत
१ ३ ७ ५ ०	कपाटाची किंमत
+	
८ ९ ९ ९	
२ २ ७ ४ ९	दुकानदाराला द्यावी लागणारी रक्कम

दुकानदाराला २२,७४९ रुपये द्यावे.

स्वाध्याय

- बाबूरावांनी त्यांच्या मळ्यात मोसंबीची १४३ झाडे व चिकूची १५६ झाडे लावली, तर त्यांनी एकूण किती झाडे लावली ?
- प्रियांकाने २४५ रुपयांची पुस्तके व १७८ रुपयांच्या वह्या खरेदी केल्या, तर तिने एकूण किती रुपयांची खरेदी केली ?
- एका ग्रंथालयात गोष्टींची १,२३० पुस्तके व कवितांची १५० पुस्तके आहेत, तर त्या ग्रंथालयात एकूण किती पुस्तके आहेत ?
- सर्कस पाहण्यासाठी १,३१० मुले, १,५०५ स्त्रिया व ७९० पुरुष आले होते, तर सर्कस पाहण्यासाठी कितीजण आले होते ?
- अजयने एका बँकेत १८,००० रुपये आणि दुसऱ्या बँकेत १५,००० रुपये ठेवले, तर त्याने बँकांमध्ये एकूण किती रुपये ठेवले ?

वजाबाकी

- ◆ एका शाळेतील ग्रंथालयात १,४७३ पुस्तके मराठी भाषेतील आहेत व ५८६ पुस्तके हिंदी भाषेतील आहेत, तर कोणत्या भाषेतील पुस्तके किती जास्त आहेत ?

		रीत																				
कोणती माहिती दिली आहे ?	मराठी भाषेतील पुस्तके १,४७३ हिंदी भाषेतील पुस्तके ५८६																					
कोणत्या भाषेतील पुस्तके जास्त आहेत ?	मराठी भाषेतील	<table><tr><td></td><td>१३</td><td>१६</td><td></td></tr><tr><td>०</td><td>४</td><td>४</td><td>१३</td></tr><tr><td>४</td><td>४</td><td>४</td><td>४</td></tr><tr><td>-</td><td>५</td><td>८</td><td>६</td></tr><tr><td>०</td><td>८</td><td>८</td><td>७</td></tr></table>		१३	१६		०	४	४	१३	४	४	४	४	-	५	८	६	०	८	८	७
	१३	१६																				
०	४	४	१३																			
४	४	४	४																			
-	५	८	६																			
०	८	८	७																			
काय विचारले आहे ?	कोणत्या भाषेतील पुस्तके किती जास्त आहेत ?																					
कोणती क्रिया करावी ?	वजाबाकी																					
हिंदी भाषेतील पुस्तकांपेक्षा मराठी भाषेतील ८८७ पुस्तके जास्त आहेत.																						

- ◆ दोन संख्यांची बेरीज ३१,४२६ आहे.
त्यांपैकी एक संख्या १७,५४८ आहे,
तर दुसरी संख्या कोणती ?

दुसरी संख्या १३, ८७८

२	१०	१३	११	
	०	४	४	१६
४	४	४	४	६
-	१	७	५	४
	१	३	८	७

स्वाध्याय

- अब्दुलकडे ७२० मणी होते. त्याने त्यांपैकी ६४८ मणी विकले, तर त्याच्याकडे किती मणी राहिले ?
- जोसेफने ६,३५० रुपयांची टेबले आणि ३,८०० रुपयांच्या खुर्च्या विकत घेतल्या, तर खुर्च्यापेक्षा टेबलांसाठी किती जास्त खर्च झाला ?
- राघवरावांनी ३,५८७ रुपयांची बियाणी आणि ४,६५५ रुपयांची खते विकत घेतली, तर बियाण्यांपेक्षा खतांवर किती जास्त खर्च झाला ?
- निशाच्या घराच्या वीजमीटरमध्ये १ जूनला ०३४५२ असे वाचन होते. १ जुलैचे वाचन ०३५३१ झाले, तर जून महिन्यात किती युनिट विजेचा वापर झाला ?
- सन २००१ च्या जनगणनेत एका गावाची लोकसंख्या ६२,९४७ होती. सन २०११ च्या जनगणनेत ती ७४,४०५ झाली, तर या काळात त्या गावाच्या लोकसंख्येत किती वाढ झाली ?

बेरीज व वजाबाकी : मिश्र उदाहरणे

- ◆ एका जंगलात एकूण ४२,३०६ झाडे आहेत. त्यांपैकी २३,४७९ झाडे सागवानाची, १६,६७५ झाडे सुबाभळीची व बाकीची इतर झाडे आहेत, तर त्या जंगलात इतर झाडे किती आहेत ?

		रीत																							
काय विचारले आहे ? काय दिले आहे ? प्रथम कोणती क्रिया कराल ?	जंगलातील इतर झाडांची संख्या एकूण झाडे : ४२,३०६ सागवानाची झाडे : २३,४७९ सुबाभळीची झाडे : १६,६७५ प्रथम सागवान व सुबाभूळ यांच्या झाडांच्या संख्यांची बेरीज करू.	<table><tr><td></td><td>२</td><td>३</td><td>४</td><td>७</td><td>९</td></tr><tr><td>+</td><td>१</td><td>६</td><td>६</td><td>७</td><td>५</td></tr><tr><td></td><td>४</td><td>०</td><td>१</td><td>५</td><td>४</td></tr></table>		२	३	४	७	९	+	१	६	६	७	५		४	०	१	५	४					
	२	३	४	७	९																				
+	१	६	६	७	५																				
	४	०	१	५	४																				
त्यानंतर कोणती क्रिया कराल ?	त्यानंतर झाडांच्या एकूण संख्येतून ही बेरीज वजा करू.	<table><tr><td></td><td></td><td>२</td><td>१०</td><td></td></tr><tr><td>-</td><td>४</td><td>२</td><td>३</td><td>७</td><td>६</td></tr><tr><td></td><td>४</td><td>०</td><td>१</td><td>५</td><td>४</td></tr><tr><td></td><td>०</td><td>२</td><td>१</td><td>५</td><td>२</td></tr></table>			२	१०		-	४	२	३	७	६		४	०	१	५	४		०	२	१	५	२
		२	१०																						
-	४	२	३	७	६																				
	४	०	१	५	४																				
	०	२	१	५	२																				
	जंगलात २,१५२ इतर झाडे आहेत.																								

स्वाध्याय

१. रोहनने संगणक खरेदीसाठी २७,६५८ रुपये आणि प्रिंटर, स्कॅनर यांसाठी १६,४७८ रुपये खर्च केले. या साहित्याची बांधाबांध, वाहतूक यांसाठी काही खर्च झाला. रोहनला एकूण ४७,००० रुपये खर्च आला, तर त्याने बांधाबांध व वाहतुकीसाठी किती खर्च केला ?
२. एका रोपवाटिकेत ३२,१४० रोपे तयार करण्यात आली. त्यांपैकी १२,७८९ आंब्याची रोपे, १०,४२३ सागवानाची रोपे व बाकीची इतर प्रकारची रोपे होती, तर इतर प्रकारची रोपे किती होती ?
३. एका खेळाच्या मैदानाची आसनक्षमता २०,७५० आहे. एका सामन्याच्या वेळी ८,५०० स्त्रिया व ११,२०० पुरुष हजर होते, तर किती आसने रिकामी होती ?
४. रामभाऊंजवळ १५,००० रुपये होते. त्यांनी ८,५७० रुपयांचा कडबा व ४,९५० रुपयांचे पशुखाद्य खरेदी केले, तर त्यांच्याजवळ किती रुपये उरले ?
५. ललिताबेन यांनी एका हॉस्पिटलला ७५,००० रुपये देणगी दिली. त्यातून ४७,५०० रुपयांची उपकरणे आणि १८,२४० रुपयांची औषधे खरेदी केली, तर किती रक्कम शिल्लक राहिली ?

दिलेल्या माहितीवरून उदाहरणे तयार करणे व ती सोडवणे

◆ दिलेल्या माहितीवरून बेरजेचे उदाहरण तयार करा व सोडवा.

दिलेली माहिती : पुरुषांची संख्या १,४५०, स्त्रियांची संख्या १,२७०.

उदा.; एका कंपनीत काम करणाऱ्या पुरुषांची संख्या १,४५० व स्त्रियांची संख्या १,२७० आहे, तर कंपनीत एकूण किती लोक काम करत आहेत ?

कंपनीत एकूण २,७२० लोक काम करतात.

१ ४ ५ ०	पुरुष
+ १ २ ७ ०	स्त्रिया
२ ७ २ ०	एकूण

◆ दिलेल्या माहितीवरून वजाबाकीचे उदाहरण तयार करा व सोडवा.

दिलेली माहिती : एका मोटरसायकलची किंमत ४७,५८० रुपये.

दुसऱ्या मोटरसायकलची किंमत ५०,२४० रुपये.

उदा.; 'अ' कंपनीच्या मोटरसायकलची किंमत ४७,५८० रुपये आहे व 'ब' कंपनीच्या मोटरसायकलची किंमत ५०,२४० रुपये आहे, तर कोणत्या कंपनीच्या मोटरसायकलची किंमत जास्त आहे व किती जास्त आहे ?

'ब' कंपनीच्या मोटरसायकलची किंमत २,६६० रुपये जास्त आहे.

५ ० २ ४ ०	रुपये
- ४ ७ ५ ८ ०	रुपये
० २ ६ ६ ०	रुपये

स्वाध्याय

दिलेल्या माहितीवरून प्रत्येकी बेरजेचे एक आणि वजाबाकीचे एक उदाहरण तयार करा व सोडवा.

- (१) एका कंपनीच्या वॉशिंग मशीनची किंमत १९,९९९ रुपये, दुसऱ्या कंपनीच्या वॉशिंग मशीनची किंमत २१,५५० रुपये.
- (२) २,५७० रुपयांचे पशुखाद्य, ३,९०० रुपयांचा कडबा.
- (३) एका गावाची लोकसंख्या ७६,५६०, दुसऱ्या गावाची लोकसंख्या ५७,९४०.
- (४) मुंबई ते टोकियो विमानप्रवासाचे भाडे ₹ ३५,८४०, टोकियो ते लॉस एंजेलिस विमानप्रवासाचे भाडे ₹ ३८,७६०.
- (५) नवीन मोटरसायकलची किंमत ₹ ४६,५३०, जुन्या मोटरसायकलची किंमत ₹ ८,५००.
- (६) गणिताची पुस्तके १७,५०० आणि विज्ञानाची पुस्तके १३,२५०.
- (७) कोल्हापूरहून मुंबईला जाणारी बस पुणे मार्गे जाते. पुणे ते मुंबई हे अंतर १९२ किलोमीटर आहे. पुणे ते कोल्हापूर हे अंतर २३५ किलोमीटर आहे.
- (८) पाण्याच्या एका टाकीची धारकता ३८,५०० लीटर, दुसऱ्या टाकीची धारकता २२,७५० लीटर.